

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ТА ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В.В. Іванієнко, канд. екон. наук, професор

К.В. Іванієнко, канд. екон. наук

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Міжнародний бізнес, будучи потужним інструментом економічної інтеграції, а відтак і глобалізації, визначається такими характеристиками, як: доступність і загальність, ієрархічність розвитку, технологічна глобалізація, фінансіаризація, взаємодія національного й інтернаціонального менталітету, знання і компетентність [1]. Вони є ключовим моментом не тільки в розумінні власне міжнародного бізнесу, але й пояснюють виникнення і розвиток міжнародного менеджменту як такого.

Розвиток міжнародного бізнесу в Україні стикається з цілою низкою проблем, до числа яких слід віднести:

1) економічні проблеми розвитку міжнародного бізнесу спричиняються недостатньою конвертованістю національної валюти, порушенням ринкових принципів ціноутворення, недосконалістю системи реальних економічних стимулів, відсутністю ефективної системи міжнародного маркетингу як умови дійового зв'язку між попитом і пропозицією в міжнародному масштабі.

2) організаційно-структурні проблеми розвитку міжнародного бізнесу обумовлені, головним чином, такими причинами, як недосконалість і нерозвинутість вітчизняних ринкових інфраструктурних інституцій, повільне входження України у міжнародні політичні та економічні структури, консерватизм у прийнятті рішень тощо.

3) політико-правові проблеми виникають в результаті недосконалості або відсутності необхідних законодавчих актів, довільного їх тлумачення, збереження потенційних можливостей порушення політичної стабільності як у нашій країні, так і в наших зарубіжних партнерів.

4) соціально-економічні проблеми розвитку міжнародного бізнесу обумовлені консервативністю економічного мислення, відсутністю досвіду професійного менеджменту у значній частини суб'єктів міжнародних економічних відносин, несприйняттям певною частиною суспільства окремих форм міжнародного бізнесу, незнанням іноземних мов тощо.

Проте, незважаючи на існуючі проблеми і негативні тенденції розвитку міжнародного бізнесу, Україна з точки зору довгострокових перспектив, безумовно, цікавить іноземних інвесторів. Цей інтерес визначається як загальними масштабами сфери застосування іноземних інвестицій, так і позитивними зрушеннями щодо ринкових перетворень і стабілізації політичної обстановки.

Як свідчить практика сучасного господарювання, названі проблеми і тенденції в тій чи іншій мірі мають місце на всіх рівнях управління спільним підприємництвом – внутрішньовиробничому, галузевому, регіональному, державному, міжнародному. Тому й вирішення їх вимагає спільних дій кожної ланки підприємницької діяльності, формування відповідної стратегії розвитку та ефективної системи управління.

Породжені згаданими причинами проблеми врешті-решт обертаються стримуванням притоку інвестицій в Україну і визначають певні тенденції щодо розвитку міжнародного бізнесу в нашій державі:

- по-перше, найактивнішу підприємницьку діяльність на території України розгортають партнери з промислово-розвинутих країн, капітал яких характеризується високою мобільністю;
- по-друге, спільні підприємства створюються, головним чином, на двосторонній основі і заради здійснення промислової діяльності;
- по-третє, малий обсяг стартових іноземних інвестицій, оскільки зарубіжні партнери почують себе невпевнено на малознайомому українському ринку;
- по-четверте, більшість зарубіжних фірм, особливо малих та середніх, орієнтуються на швидку віддачу невеликих інвестицій та комерційну вигоду від разових операцій, нерідко спекулятивного характеру;
- по-п'яте, зосередження міжнародної підприємницької діяльності у науково-технічних та промислово-виробничих центрах України.

Проте процес іноземного інвестування в Україні гальмується численними чинниками. Основні серед них:

- нестабільне й надмірне регулювання;
- нечітка правова система;

- мінливість економічного середовища;
- корупція;
- великий податковий тягар;
- проблеми щодо встановлення чітких прав власності;
- низький рівень доходів громадян;
- труднощі у спілкуванні з урядовими та приватизаційними органами;
- мінливість політичного середовища;
- відсутність матеріальної інфраструктури;
- проблеми виходу на внутрішній і зовнішній ринки [2].

Міжнародний бізнес на сучасному етапі розвитку національної економіки постійно функціонує в умовах:

- наявності великої кількості факторів зниження ефективності інвестицій, інвестиційної привабливості внутрішнього ринку;
- невизначеного середовища;
- постійних змін, до яких компанії змушені не лише пристосовуватись, а передбачити їх та діяти на випередження.

Процес адаптації та втримання належного рівня конкурентоспроможності на міжнародній арені в сформованих умовах вимагає поетапних системних дій, які можна інтерпретувати в вигляді концептуальної моделі управління

Концептуальна модель управління бізнесом в умовах формування нової парадигми менеджменту містить:

- формування стратегій та постановка завдань;
- формування команд по управлінню змінами;
- розробка планів впровадження змін;
- створення взаємозв'язку команд;
- розробка системи моніторингу впровадження розроблених ініціатив [3].

Результати та плани на майбутнє повинні стати саме тими ключовими кроками на шляху до цілі, але з урахуванням ряду факторів впливу (узгодженість з основними учасниками процесу, визначення фокусу змін, моніторинг ключових індикаторів процесу змін, забезпечення цільової аудиторії програмованих змін, розподіл функціональних обов'язків та делегування повноважень серед основних учасників процесу підприємницького перетворення та розвитку міжнародної підприємницької діяльності.

Слід зазначити, що є певні передумови для поглиблення та розширення підприємницької діяльності країн, що розвиваються. Чимало з них за певних умов могли б стати якщо не великими, то середніми інвесторами в економіку України. Інакше кажучи, нашій державі необхідно якнайшвидше розробити концепцію економічних відносин з країнами, що розвиваються, як в цілому, так і з групами країн та окремими країнами-партнерами. Розвитку взаємовигідних економічних зв'язків з країнами, що розвиваються, може сприяти і та обставина, що багатьом з них доводиться вирішувати ті ж самі проблеми, що їх вирішує сьогодні Україна

Якщо говорити про перспективи розвитку міжнародного бізнесу в Україні, найбільш загально, то він буде визначатися, головним чином, загальним рівнем економічного розвитку країни, реальними результатами здійснюваних реформ, істотним оновленням структури суспільного виробництва і розвитком експортного потенціалу.

Перелік посилань

1. Кокоріна В.І. Імперативи розвитку міжнародного бізнесу в умовах глобалізації / В.І. Кокоріна // *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство*. – 2010. – № 3. – С. 67-73.
2. Родченко В.В. Деякі підходи до розвитку міжнародного бізнесу в Україні (Електронний ресурс) / В.В. Родченко. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2008-3/Rodchenko_308.htm
3. Удод Н.М. Формування нової парадигми управління бізнесом міжнародних торговельних компаній / Н.М. Удод // *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. – № 3 (74). – 2014. – С. 53-62.